

Tevatron:

przegląd wyników

Tomasz Fruboes
Narodowe Centrum Badań Jądrowych

Tevatron, CDF, D0
Fizyka B
Fizyka kwarku top
W, Z, WW, ZZ
Higgs
Egzotyka

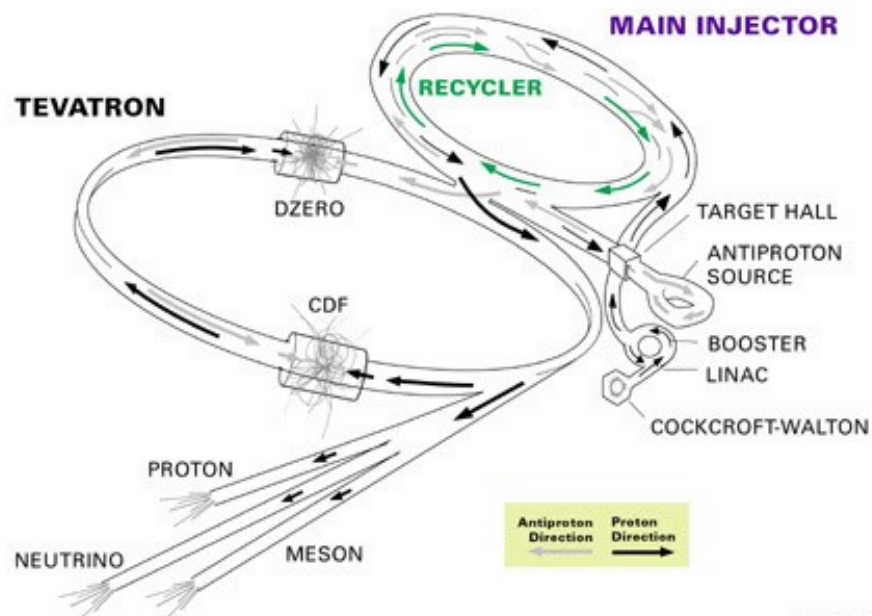
Plan

1. Wprowadzenie - Tevatron, CDF i D0
2. Fizyka B
3. Fizyka kwarku top
4. Fizyka elektroslaba - W, Z, WW, WZ, ZZ
5. Poszukiwania bozonu Higgsa
6. Poszukiwania nowej fizyki

Tevatron krok po kroku

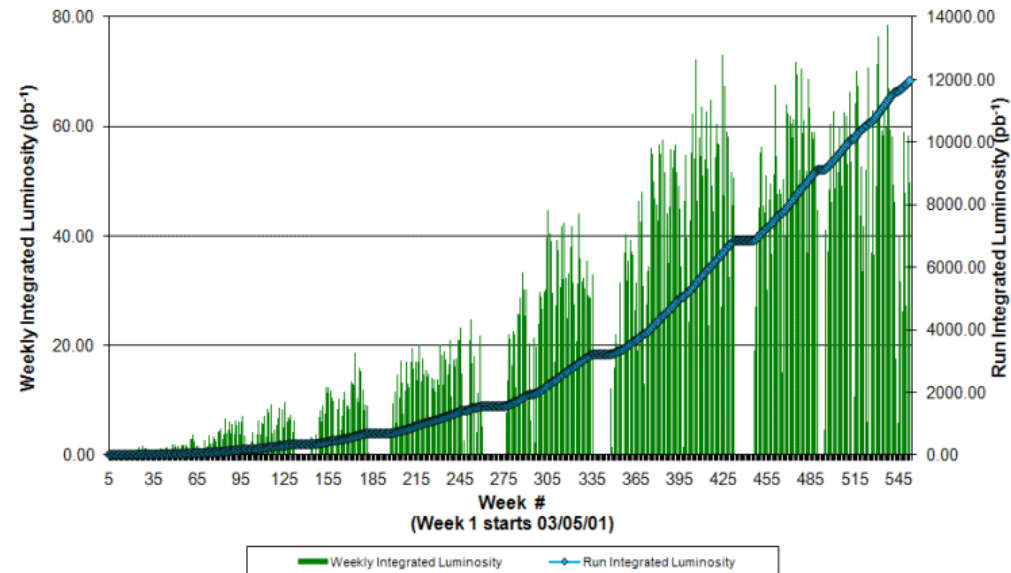
FERMILAB'S ACCELERATOR CHAIN

- Zderzacz $p\bar{p}$
- 6.5 km obwodu
- 980 GeV/wiązka
- 36 paczek
  - $\Delta t = 396$ ns
  - 3×10^{11} p/paczka, 3×10^{10} $\bar{p}$ /paczka
- Dwa duże eksperymenty – CDF i DØ
  - ~500 osób/eksperyment

Tevatron krok po kroku (2)

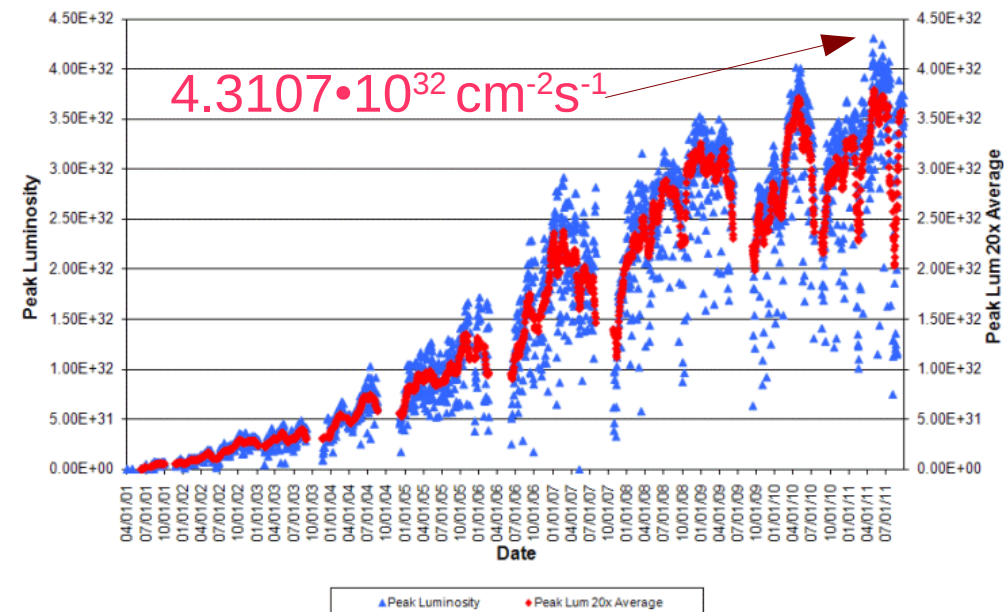
Collider Run II Integrated Luminosity

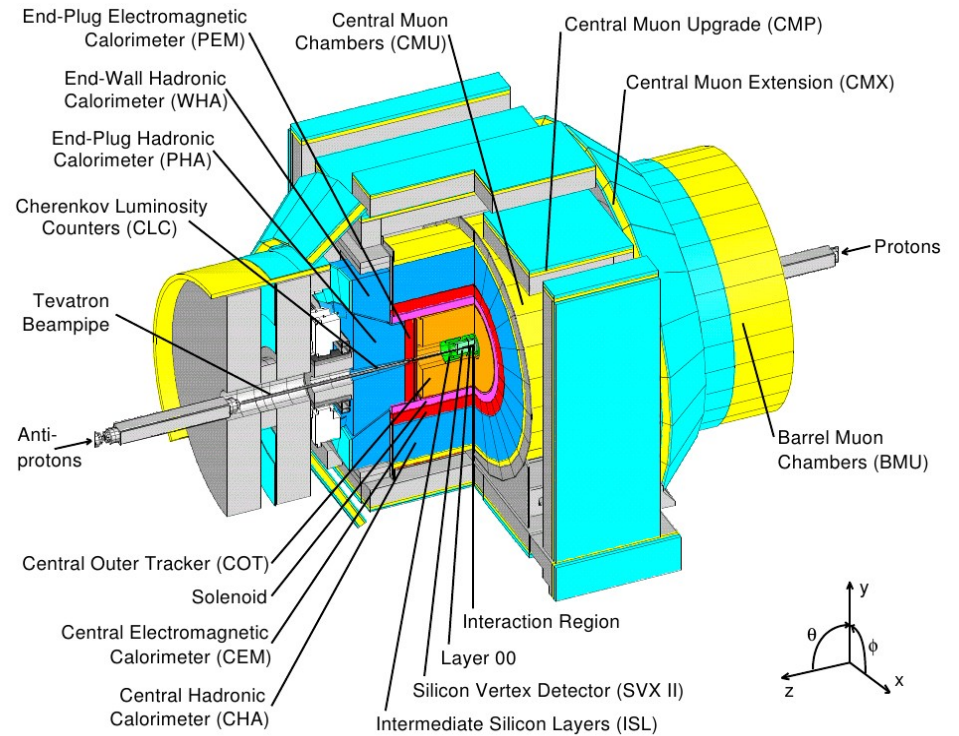
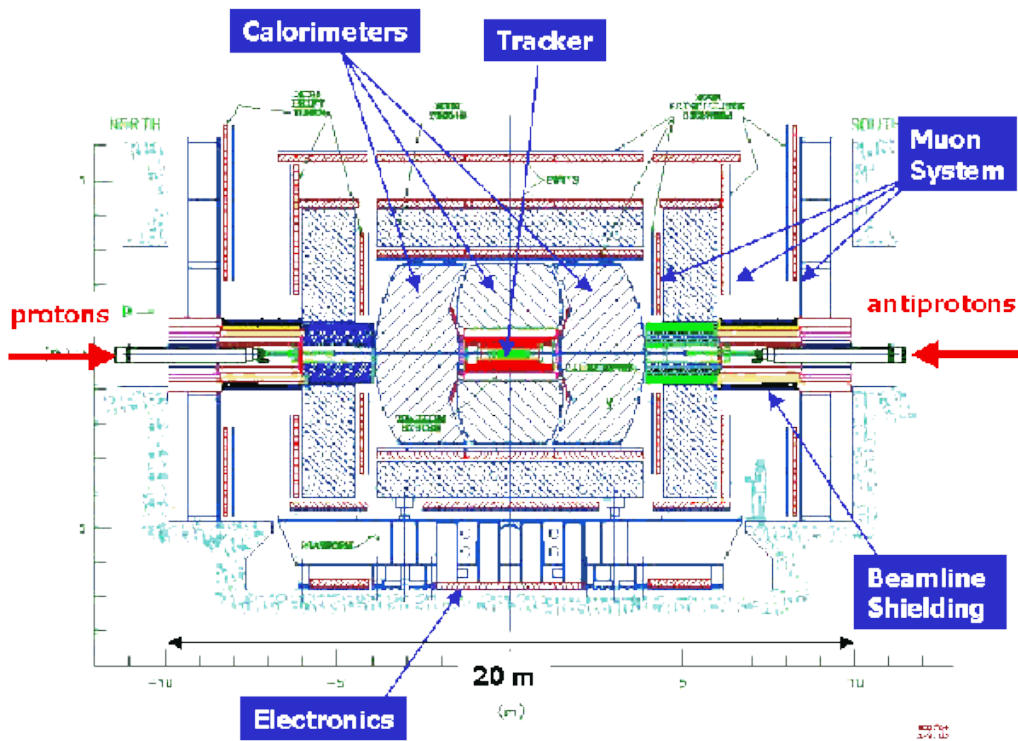
Dane zbierane w dwóch okresach:

- Run 1 – 1992-1996
  - 160 pb⁻¹/eksperyment, 1.8 TeV
- Run 2 – 2001-2011
  - Zwiększenie energii i świetności
  - ~10 fb⁻¹/eksperyment, 1.96 TeV
  - Ostatnie kolizje – 30 września 2011

Collider Run II Peak Luminosity

D0 i CDF

- Krzemowy detektor śladowy: $|\eta| < 3$
- "Scintilating Fiber Tracker": $|\eta| < 1.7$
- Kalorymetr EM (argon/uran): $|\eta| < 3$
- Kalorymetr hadronowy: $|\eta| < 3$
- Komory mionowe: $|\eta| < 2$
- Pole magnetyczne: do 2 T

- Krzemowy detektor śladowy: $|\eta| < 2.5$
- "Central Outer Tracker" (argon): $|\eta| < 1 \sim 2$
- Kalorymetr EM (pb/scint): $|\eta| < 3.6$
- Kalorymetr hadronowy (fe/scin): $|\eta| < 3.6$
- Komory mionowe: $|\eta| < 1.5$
- Pole magnetyczne: 1.4 T

Fizyka B

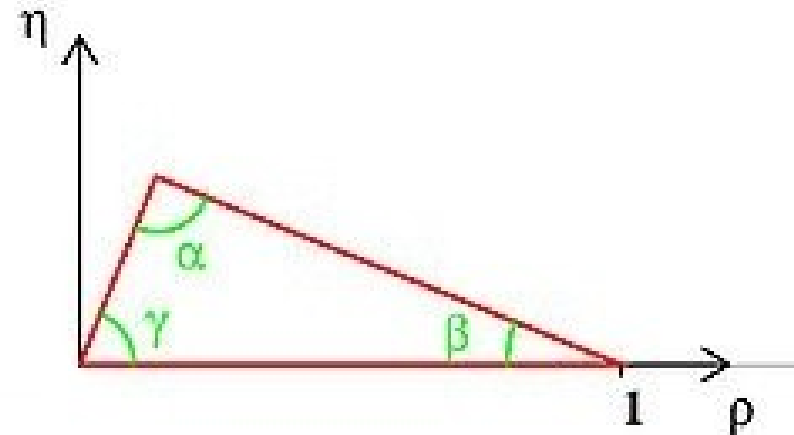
Fizyka B

- Duża część programu fizycznego w Tevatronie. CDF - 150 publikacji, D0 – 60 publikacji. W tym:
  - **"Observation of $B_s - \bar{B}_s$ Oscillations"**, PRL 97, 242003 (2006)
  - **"Updated Measurement of CP Violating Phase $\beta_s^{J/\psi\phi}$ "**, arxiv:1112.1726 – niezgodność 2σ z MS
  - **"Evidence for an anomalous like-sign dimuon charge asymmetry"**, Phys. Rev. D 82, 032001 (2010) - niezgodność 3.2σ z MS
  - **"Search for $B_0(s) \rightarrow \mu^+\mu^-$ "**, PRL 107, 191801 (2011)

Macierz CKM

$$\begin{pmatrix} d' \\ s' \\ b' \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} V_{ud} & V_{us} & V_{ub} \\ V_{cd} & V_{cs} & V_{cb} \\ V_{td} & V_{ts} & V_{tb} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} d \\ s \\ b \end{pmatrix} \quad V = \begin{pmatrix} 1 - \lambda^2/2 & \lambda & A\lambda^3(\rho - i\eta) \\ -\lambda & 1 - \lambda^2/2 & A\lambda^2 \\ A\lambda^3(1 - \rho - i\eta) & -A\lambda^2 & 1 \end{pmatrix} + O(\lambda^4)$$

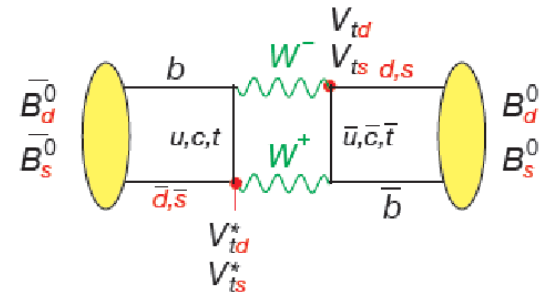
- Macierz łącząca stany własne kwarków ze względu na zapach ze stanami własnymi masy w oddziaływaniach słabych
- Macierz unitarna. Testy unitarności ważnymi testami MS
- Wyniki zwykle obrazowane przez trójkąt unitarności (pomiar kątów i boków)

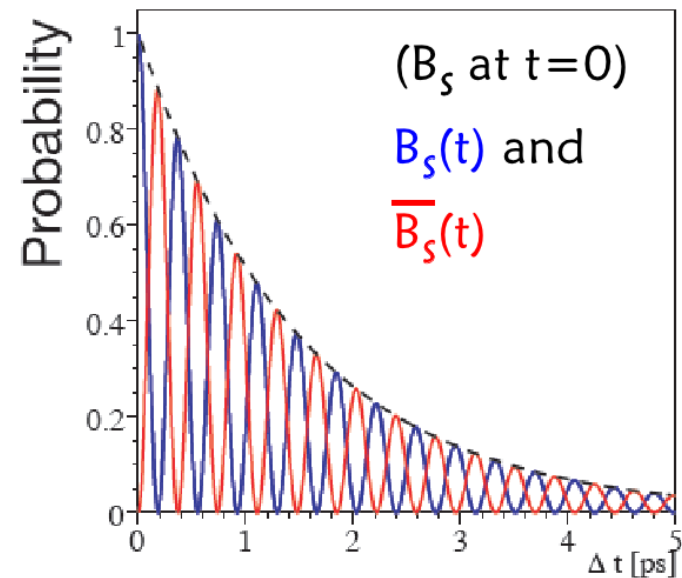

Oscylacje B_s

- $|B_0\rangle = (\bar{b}s)$, $|\bar{B}_0\rangle = (b\bar{s})$
- Stany własne masy złożone ze stanów kwarkowych:
  - $|B_L\rangle = p|B_0\rangle + q|\bar{B}_0\rangle$
  - $|B_H\rangle = p|B_0\rangle - q|\bar{B}_0\rangle$
- Różne masy (Δm) i czasy życia ($\Delta\Gamma$) stanów wł. CP
  - Oscylacje
- Pomiar oscylacji – istotny pomiar dla trójkąta unitarności

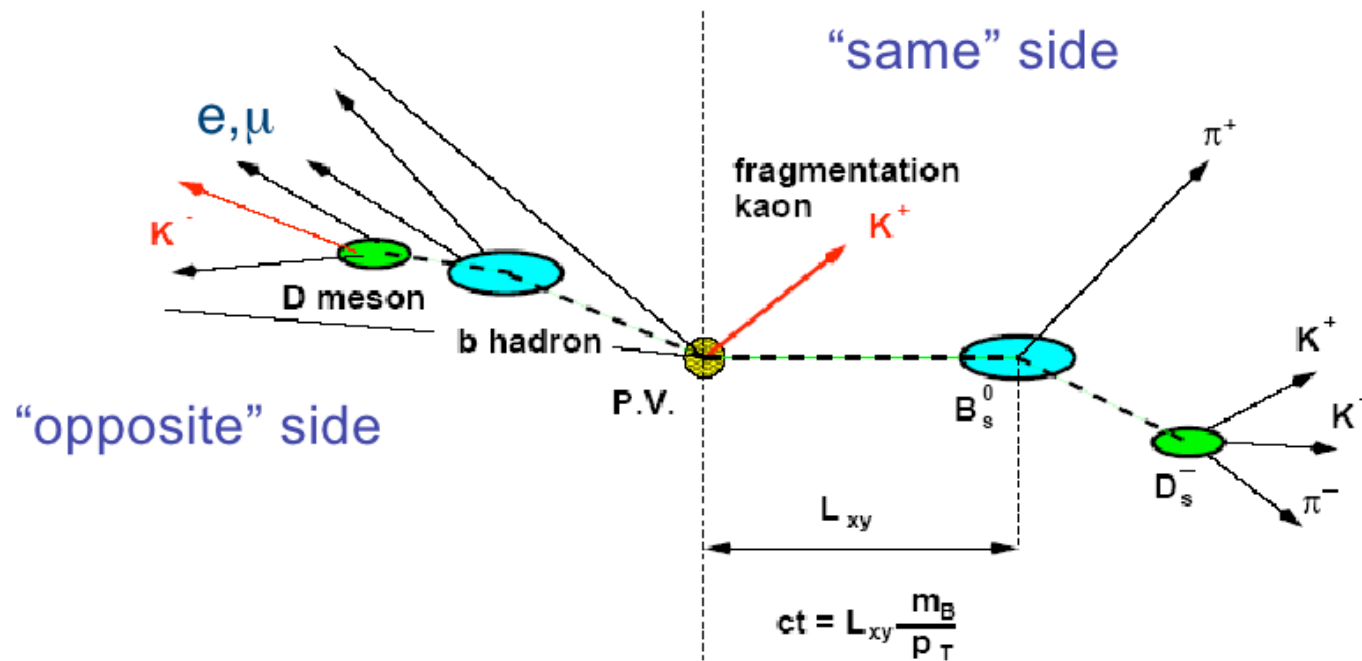

$$i \frac{d}{dt} \begin{pmatrix} B_s^0 \\ \bar{B}_s^0 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} M - \frac{i\Gamma}{2} & M_{12} - \frac{i\Gamma_{12}}{2} \\ M_{12}^* - \frac{i\Gamma_{12}^*}{2} & M - \frac{i\Gamma}{2} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} B_s^0 \\ \bar{B}_s^0 \end{pmatrix}$$

$$\text{Prob}[\bar{B}^0](t) = \frac{1}{4} [\exp(-\Gamma_1 t) + \exp(-\Gamma_2 t) - 2\exp(-\Gamma t) \cos(\Delta m t)]$$

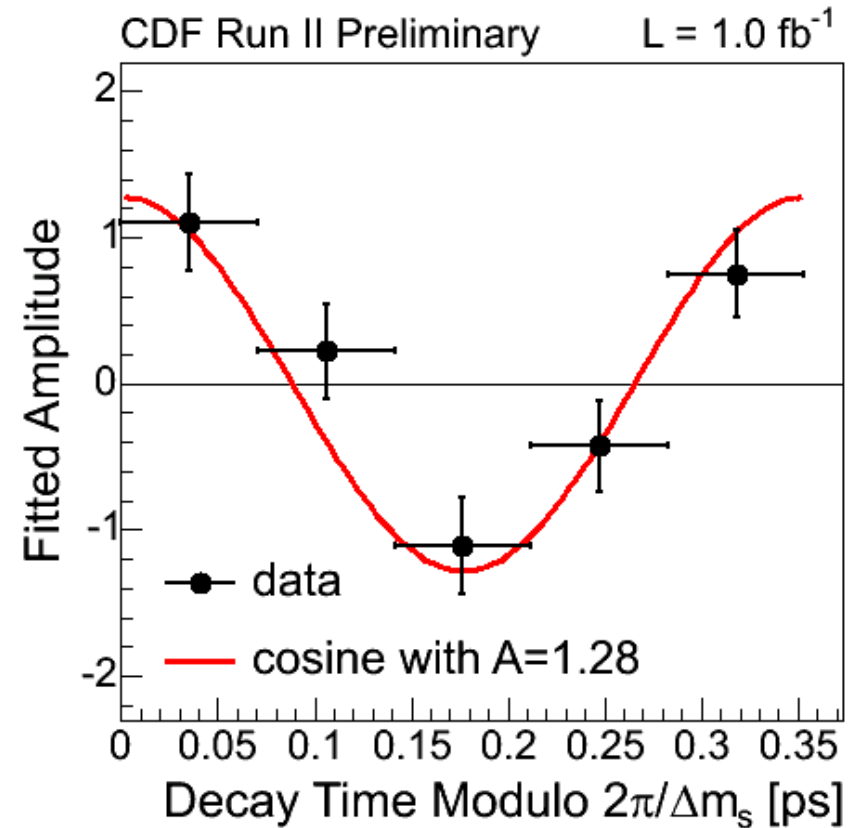
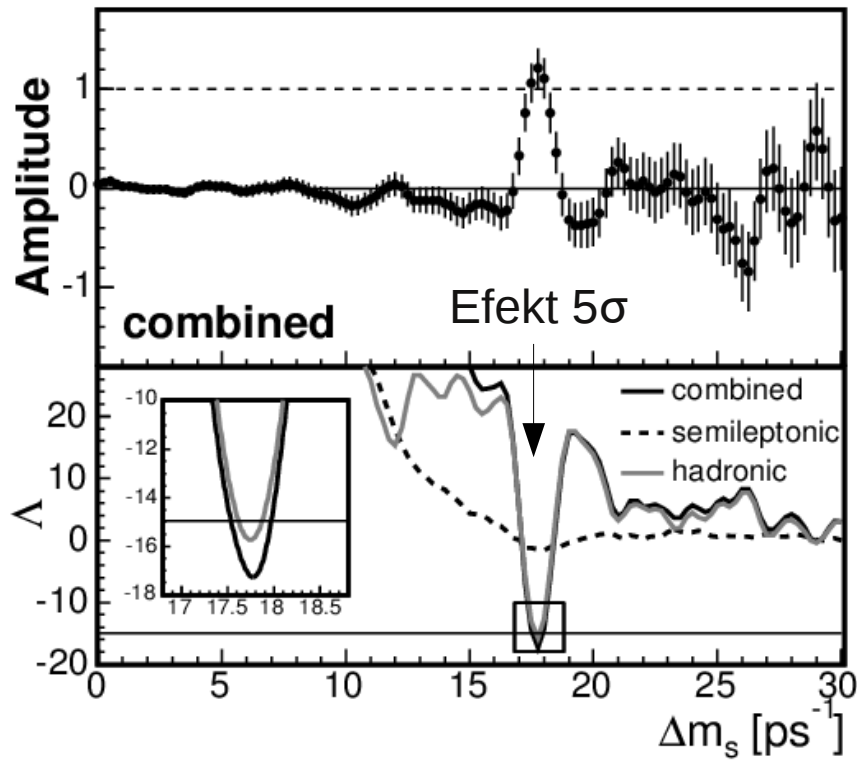
Oscylacje B_s - analiza CDF

Trzy kluczowe elementy analizy:

- **Oznaczanie stanu końcowego** (identyfikacja $B_s/\bar{B}_s$)
- wybór D_s (różne stany końcowe) + wymaganie pion/mion
- **Oznaczanie stanu początkowego** ($B_s/\bar{B}_s$) – np. korzystając z drugiego b
- **Pomiar czasu** – odległość wierzchołków pierwotnego i wtórnego

Oscylacje B_s - wyniki

Test istnienia oscylacji – dopasowanie krzywej opisującej prawdopodobieństwo przejścia $B_s \rightarrow \bar{B}_s$ (i odwrotne) dla różnych wartości Δm_s :

$$0.5 \cdot e^{-\Gamma t} \cdot (1 - A \cdot \cos(\Delta m_s \cdot t))$$

Dopasowana amplituda oscylacji A wynosi 1.21 ± 0.20 (zgodna z 1) – obserwujemy oscylacje

- Określa wartość Δm_s

Kwark t

Ogłoszenie odkrycia kwarku top, marzec 1995

1995...

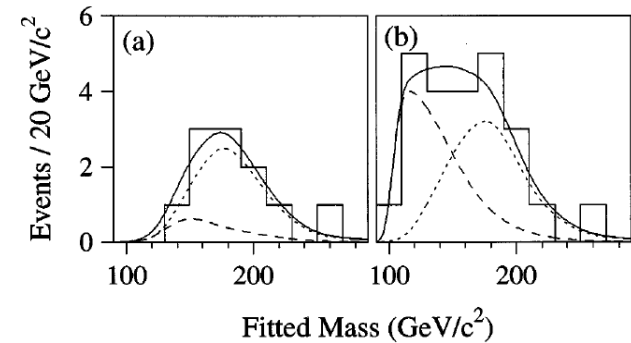
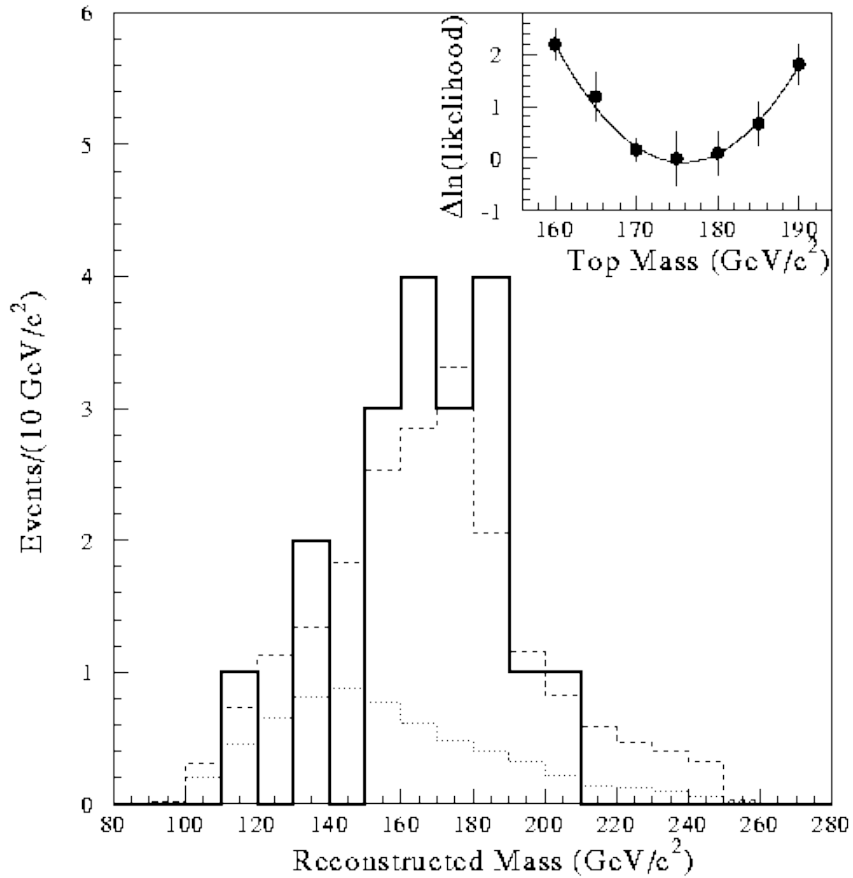
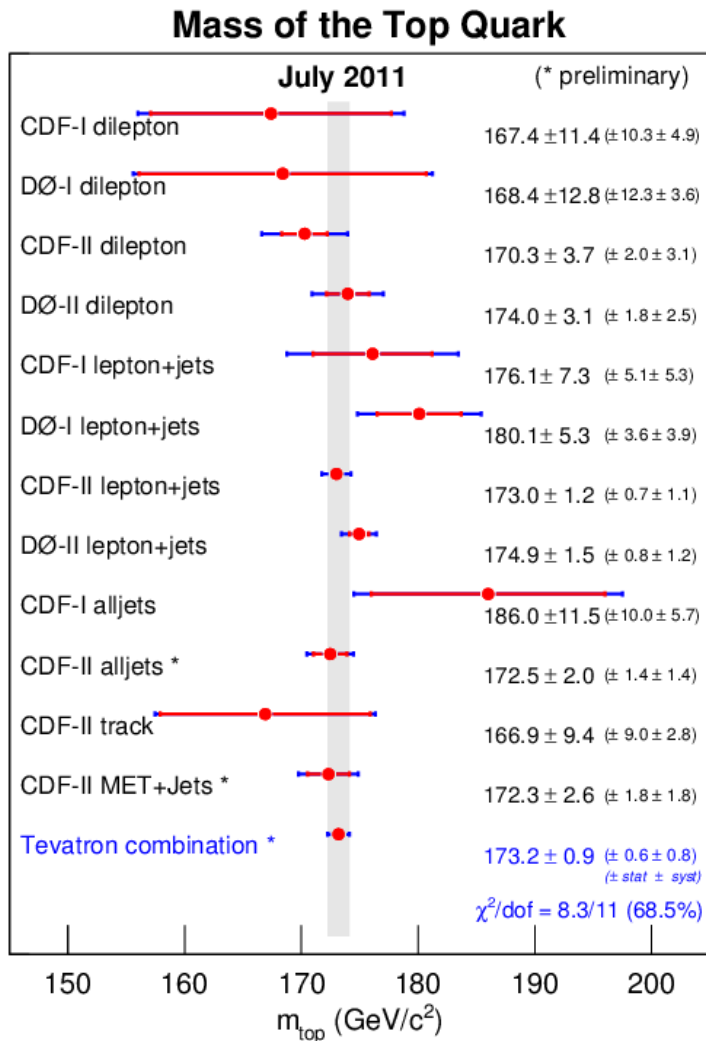

FIG. 5. Fitted mass distribution for candidate events (histogram) with the expected mass distribution for 199 GeV/c^2 top quark events (dotted curve), background (dashed curve), and the sum of top and background (solid curve) for (a) standard and (b) loose event selection.

- Jednoczesna publikacja CDF i D0
  - D0 wyznacza masę $199^{+19}_{-21}(\text{stat}) \pm 22(\text{syst}) \text{ GeV}$, masa CDF bardzo bliska wartości współczesnej

...2011

"Combination of CDF and DO results on the mass of the top quark using up to 5.8fb⁻¹ of data"

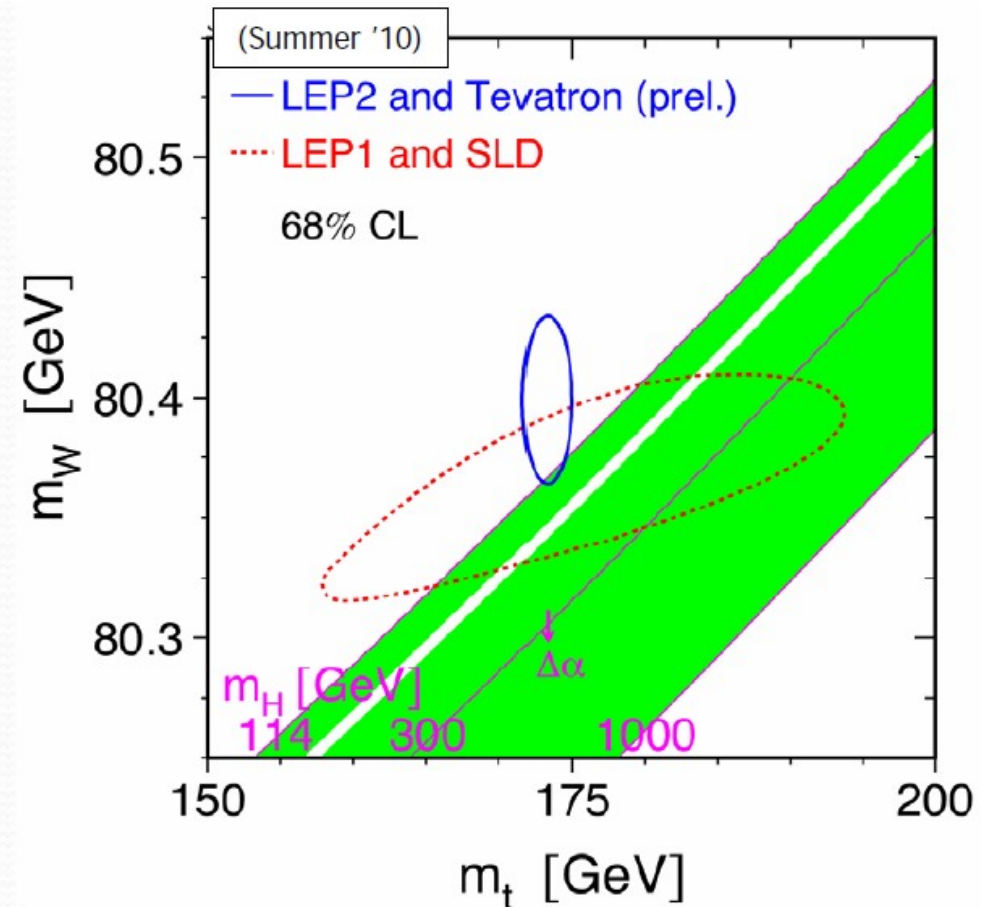
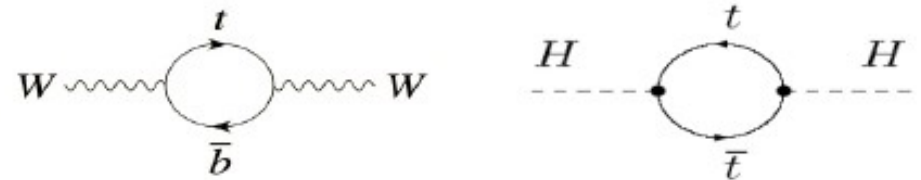
arXiv:1107.5255v3

$$M_t = 173.2 \pm 0.56^{\text{stat}} \pm 0.75^{\text{syst}} \text{ GeV}$$

Masa kwarku t – motywacja

Dlaczego warto znać masę kwarku t?

- Wolny parametr MS
- Istotna przy obliczaniu poprawek radiacyjnych w procesach elektroślabych
- Wraz z masą W daje ograniczenia na masę Higgosa

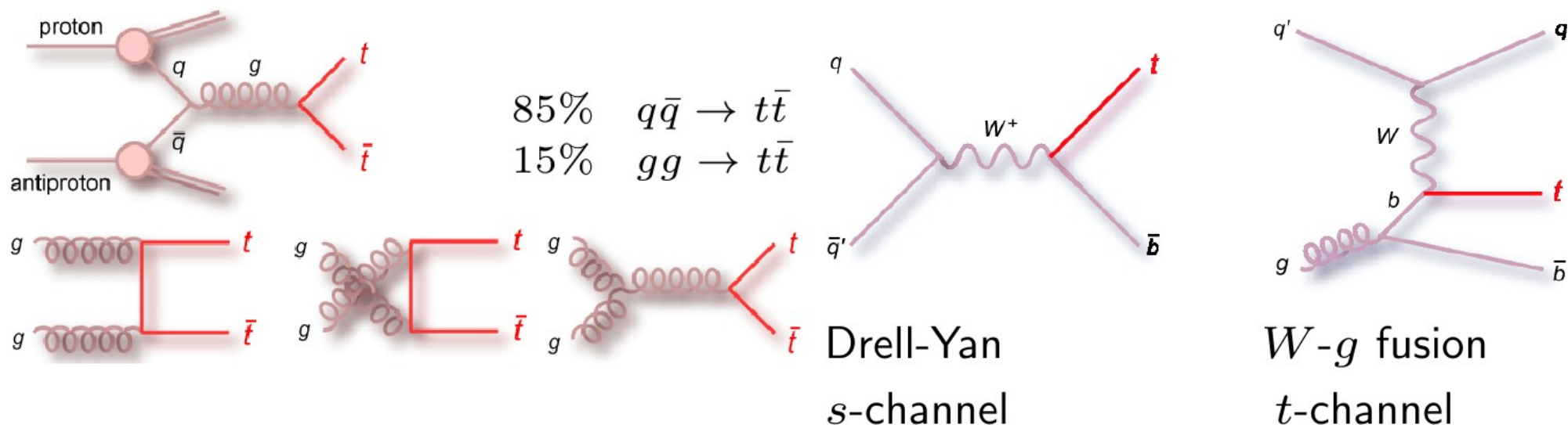

Czego możemy dowiedzieć się z t ?

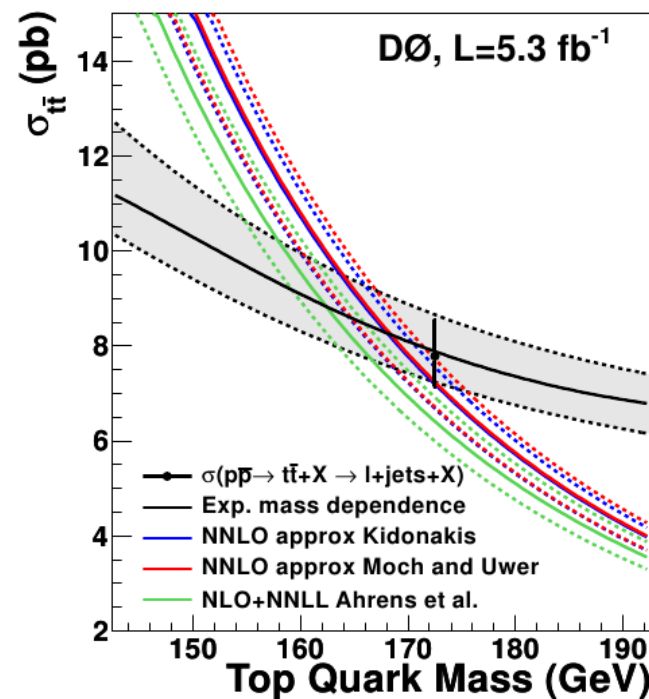
Jedyny swobodny kwark w modelu standardowym. Rozpad przed hadronizacją. Testy modelu standardowego przy użyciu t :

- **Przekrój czynny na produkcję $t\bar{t}$**
- **Przekrój czynny na produkcje pojedynczego kwarku t**
- Różnica mas: $t - \bar{t}$
- Wiele innych

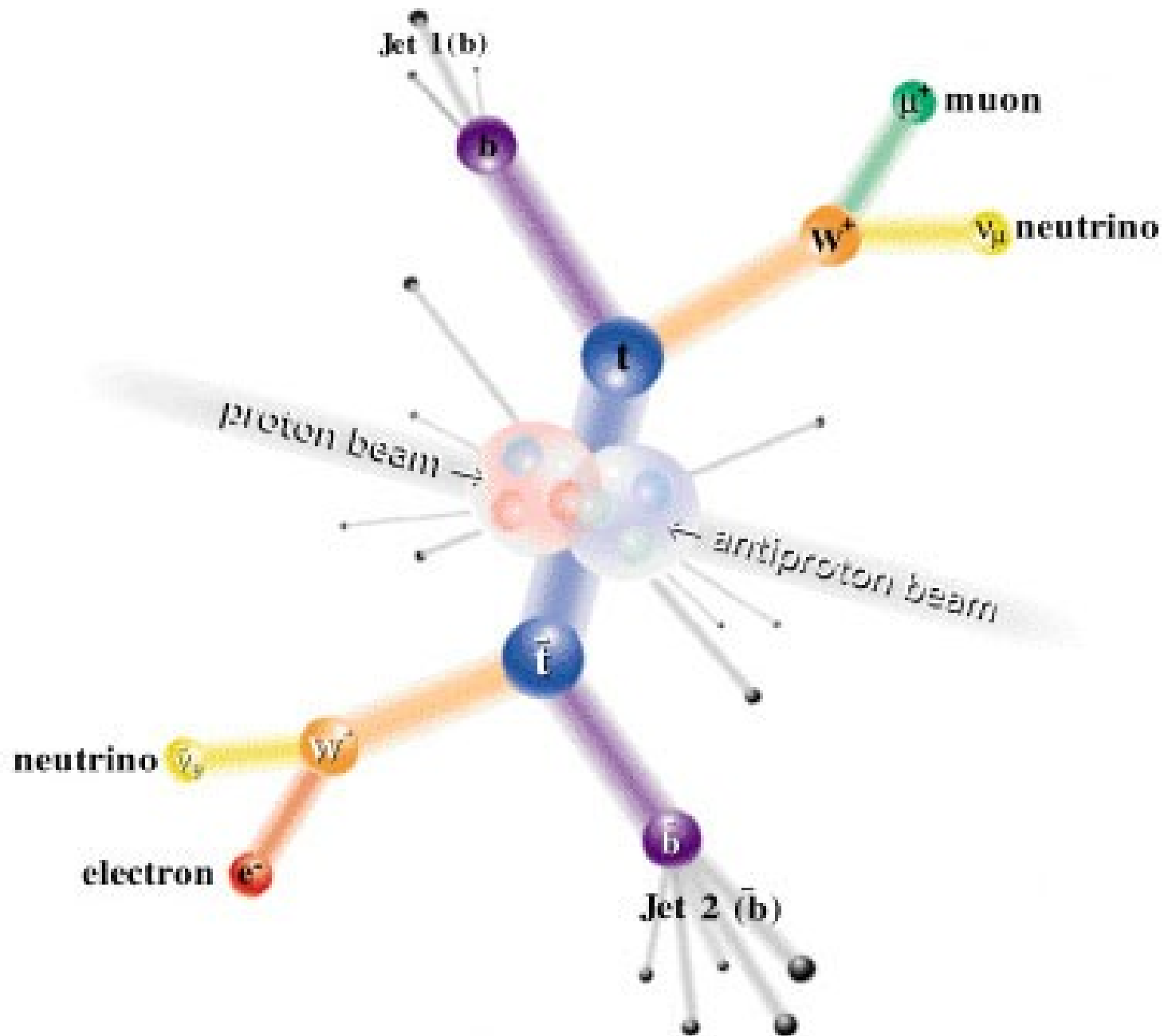
Produkcja kwarku t...

- $\sigma(t\bar{t})=7.46\text{pb}$ ($m_t=172.5\text{ GeV}$)
- $\sigma(t)=3.46\text{pb}$ ($m_t=170\text{ GeV}$)
- Przewidywania silnie zależą od przyjętej masy t

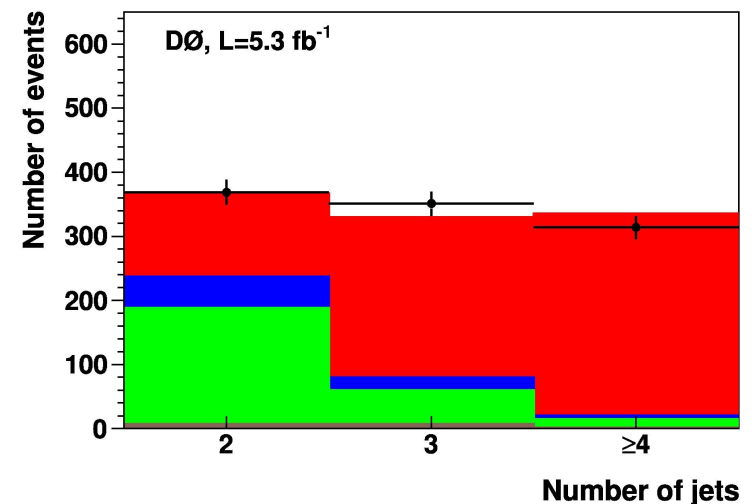
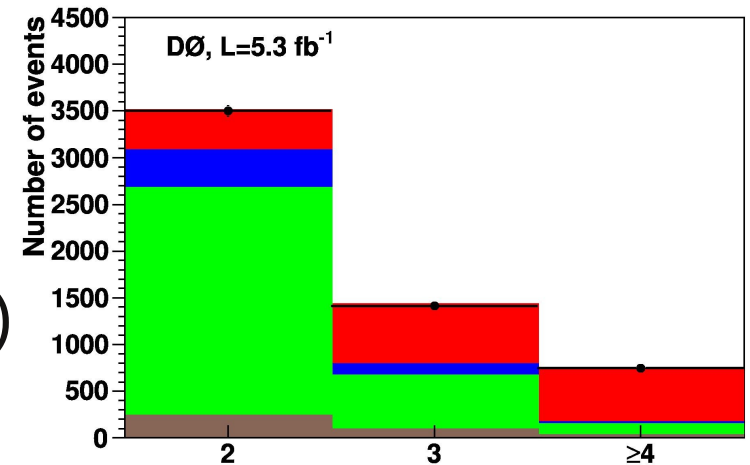
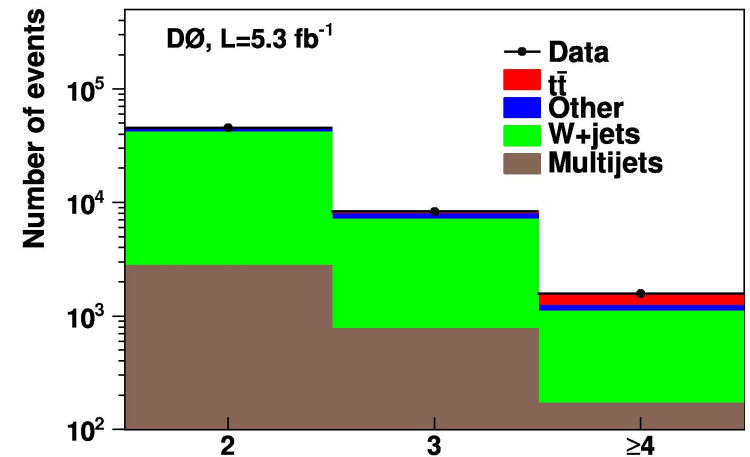
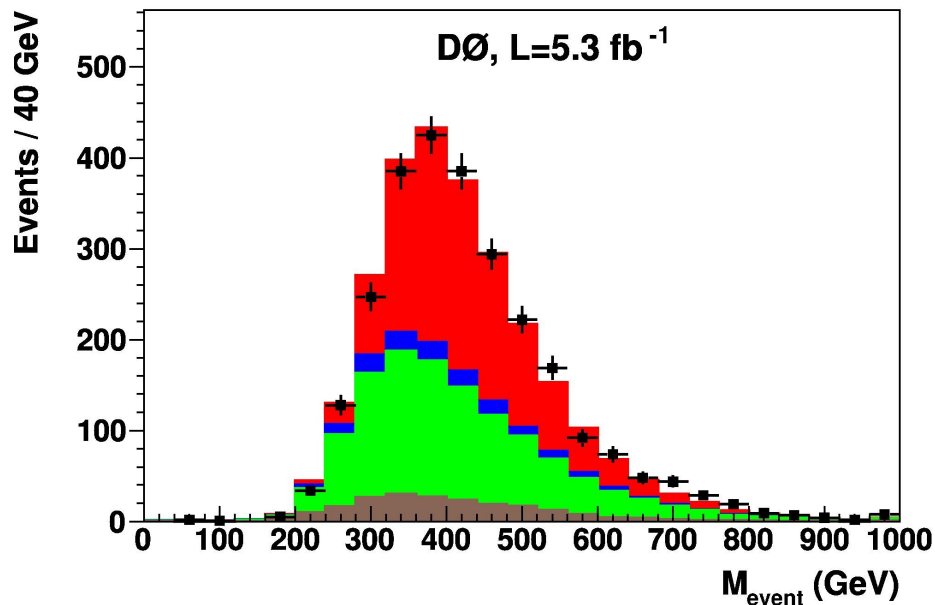

... i jeho rozpad

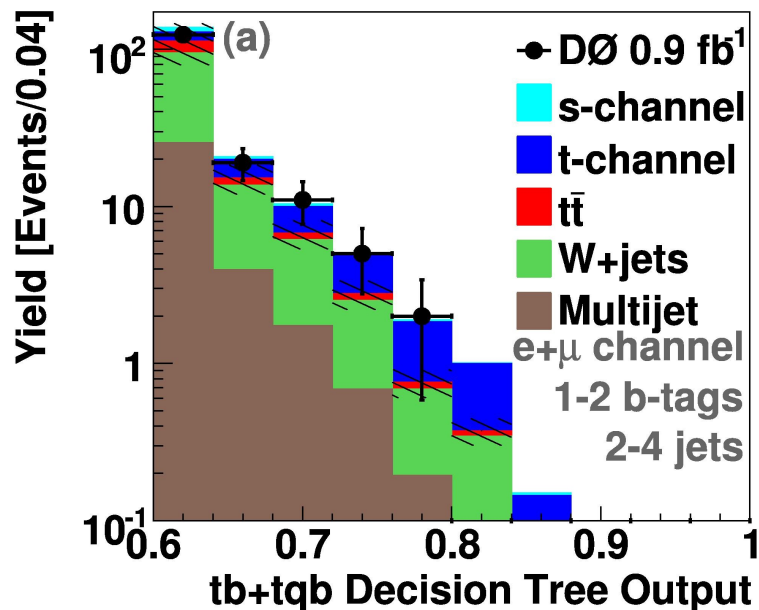

Przekrój czynny na $t\bar{t}$

- "Measurement of the top quark production cross section in the lepton+jets channel in proton-antiproton collisions at $\sqrt{s}=1.96$ TeV", arXiv:1101.0124
- $\sigma_{t\bar{t}} = 7.78 \pm 0.25 \text{ stat}^{+0.73}_{-0.59} \text{ sys pb}$
- Dobra zgodność z MS ($\sigma^{\text{MS}}(t\bar{t}) \sim 7.46 \text{ pb}$)

Single top

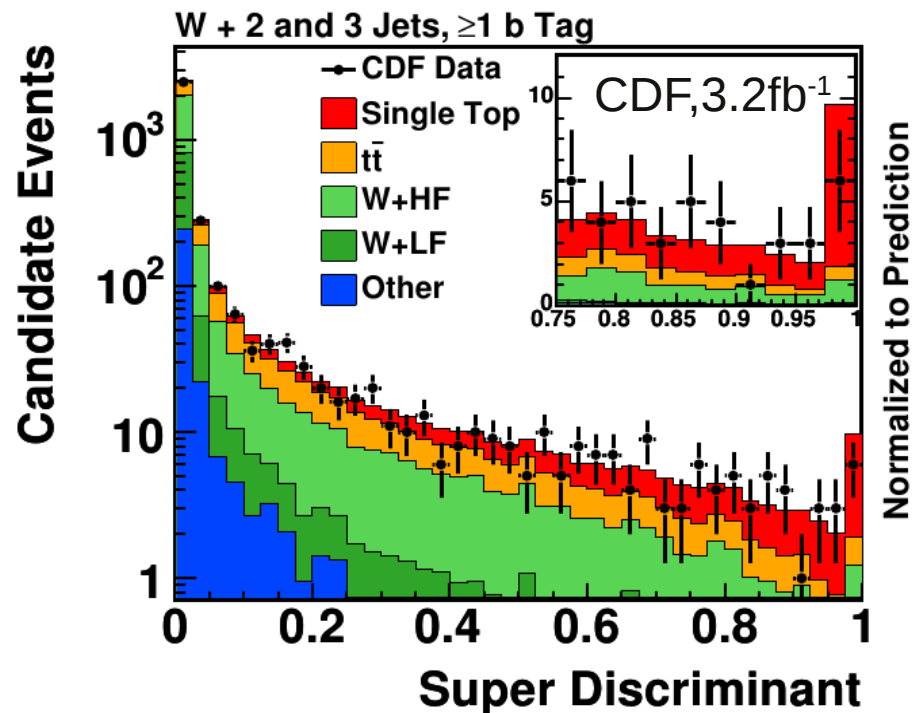

Publikacje 3σ ("evidence"):

- D0 - Phys. Rev. D 78, 012005 (2008)
- CDF - PRL 101, 252001 (2008)

Obserwacja (5σ):

- Trudne modelowanie tła, gorszy stosunek s/b (niż w tt̄)
- Ogromny nacisk na zgodność MC/dane
- Kombinacja kilku analiz MVA
- CDF - PRL 103 (2009),09202
- DO - PRL 103 (2009),09201

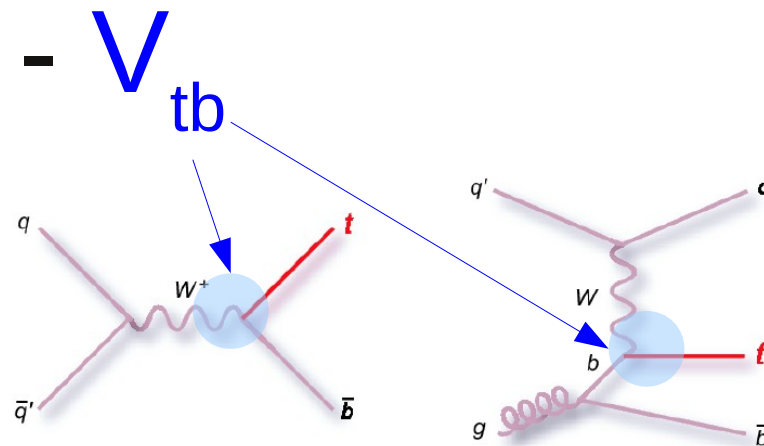

Single top - V_{tb}

- Przekrój czynny pozwala określić $|V_{tb}|$
- Przy założeniu małych $|V_{ts}|$ i $|V_{td}|$:

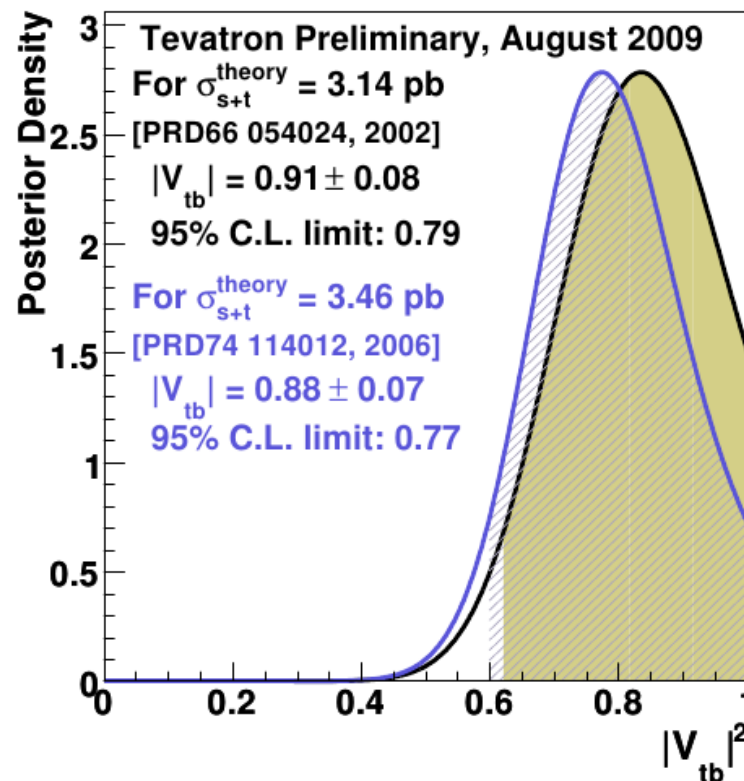
$$|V_{tb,meas}|^2 = \frac{\sigma_{meas}}{\sigma_{SM}} \cdot |V_{tb,SM}|^2$$

- $|V_{tb,meas}| = 0.88 \pm 0.07^{\text{stat,sys}} \pm 0.07^{\text{theory}}$
- Kombinacja wyników CDF i D0 - arXiv: 0908.2171

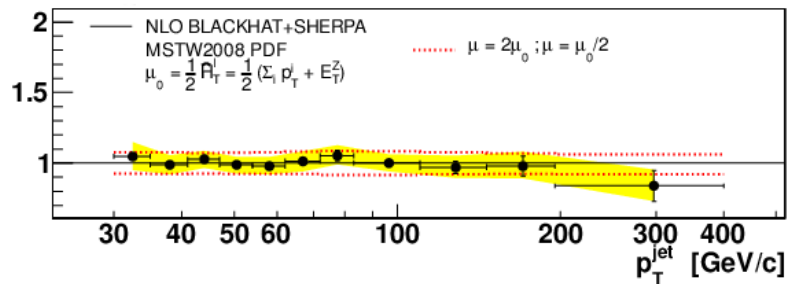
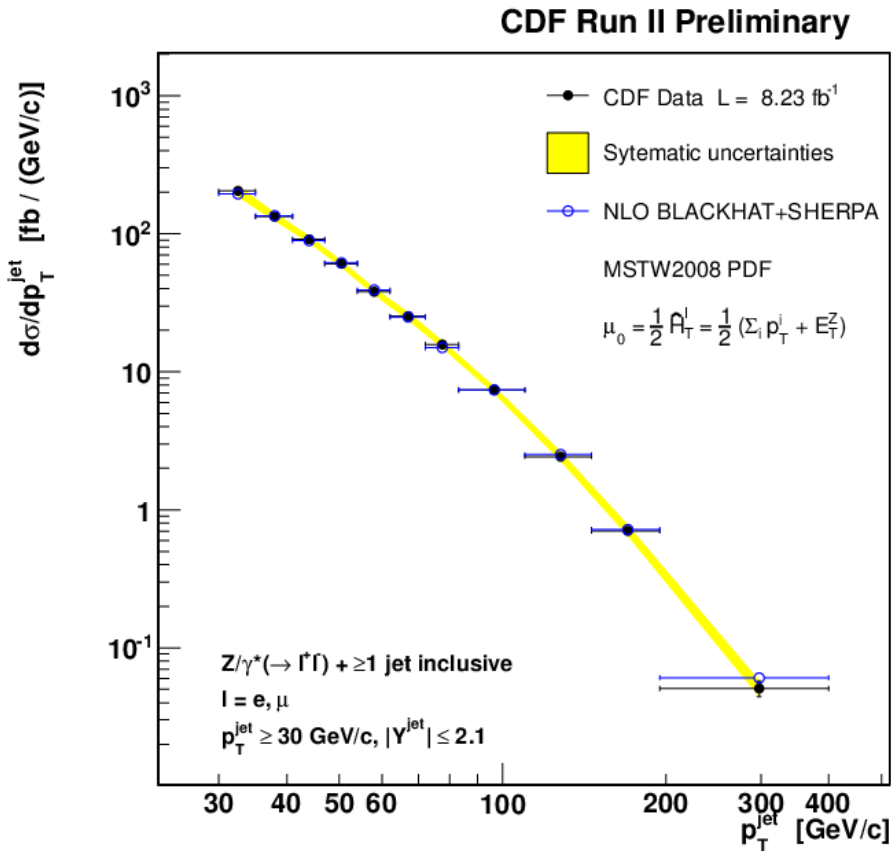
Drell-Yan
s-channel

W-g fusion
t-channel

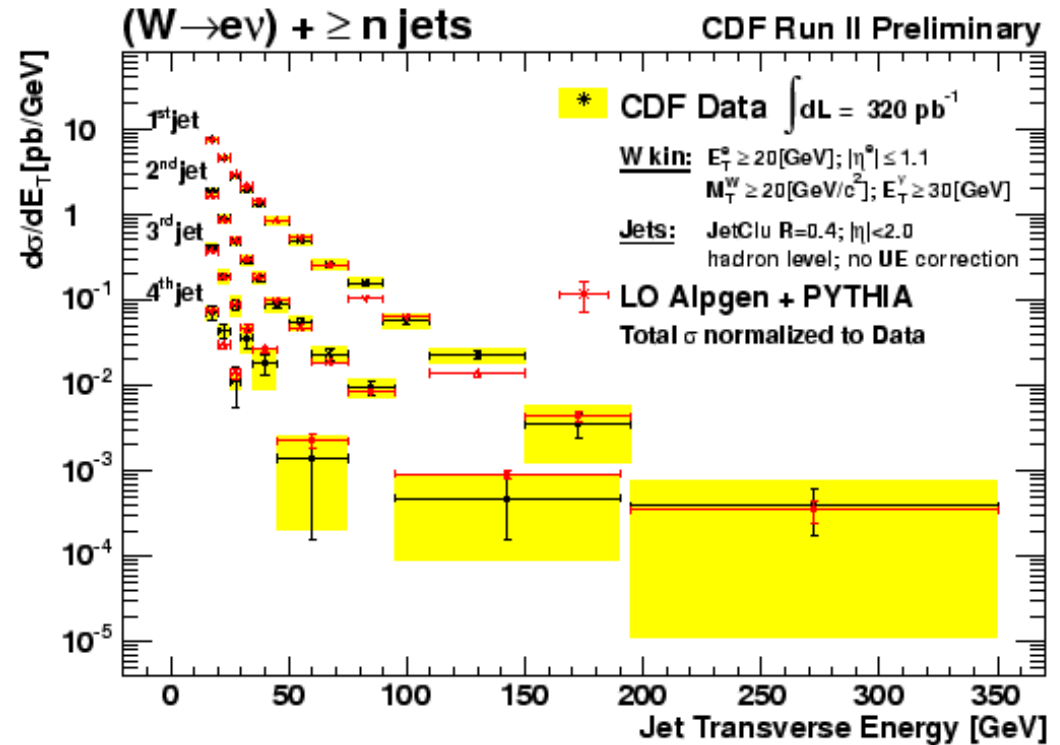

Fizyka elektrosłaba - W,Z,WW,WZ,ZZ

W,Z – testy pQCD

hep-ex/0711.4044

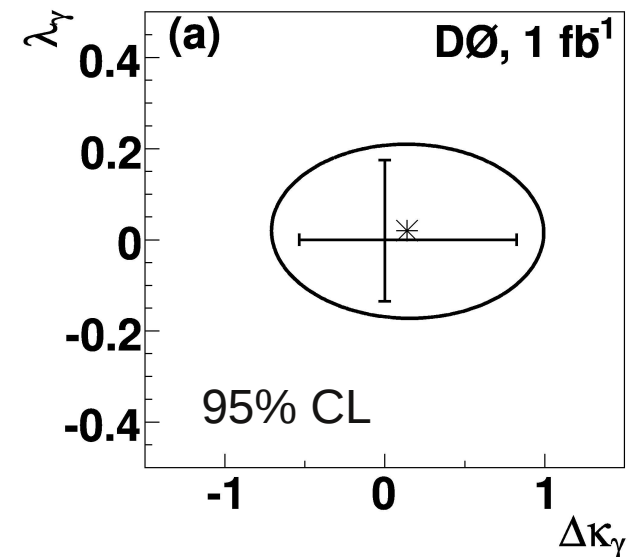
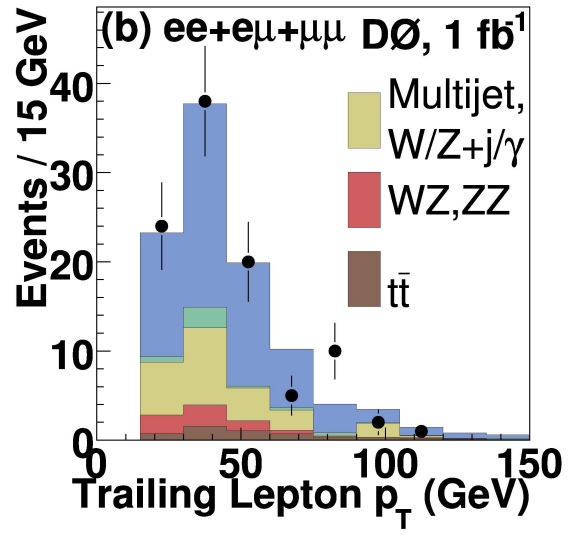
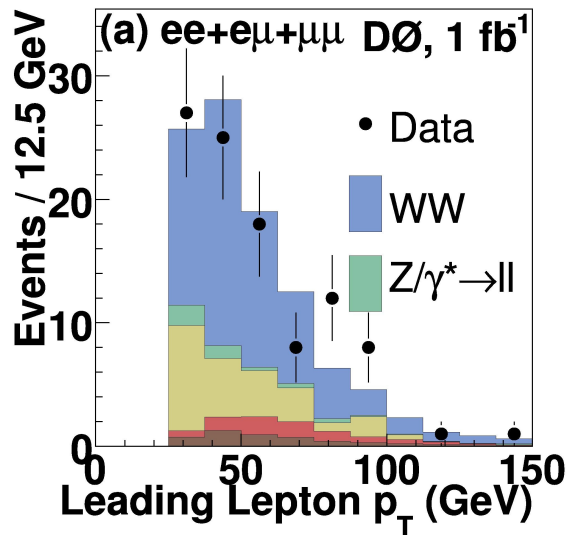
- Łatwe w selekcji, w przypadku kanałów mionowych praktycznie brak tła
- Doskonały do testów MS, w tym pQCD

WW, WZ, ZZ

- WW, WZ, ZZ badane przez CDF i D0
- Ważne tło dla poszukiwań – np supersymetrii, Higgsa:
  - Jednocześnie – "próba generalna" przed poszukiwaniem Higgsa
- Kolejny test MS – część wierzchołków niedozwolona (w MS):
  - ZWW, γ WW, ZZZ, ZZ γ , Z $\gamma\gamma$
  - ZZ $\gamma\gamma$, WW $\gamma\gamma$, WZ $\gamma\gamma$, WWZZ, WWWW
  - Pojawienie się nowych wierzchołków – zmiana przekrojów czynnych (w tym - różniczkowych)

Pomiar przekroju czynnego na WW

PRL 103:191801,2009

- Wyniki zgodne z przewidywaniami MS:

$$\sigma^{\text{meas}}(WW) = 11.5 \pm 2.1^{\text{stat,sys}} \pm 0.7^{\text{lumi}} \text{ pb}$$

$$\sigma^{\text{MS}}(WW) = 12 \pm 0.7 \text{ pb}$$

- Limity dla niedozwolonych sprzężeń (anomalous trilinear couplings, aTGC) przez porównanie różniczkowych przekroi czynnych w funkcji p_T leptonów (wiodącego i następnego w p_T)

ZZ

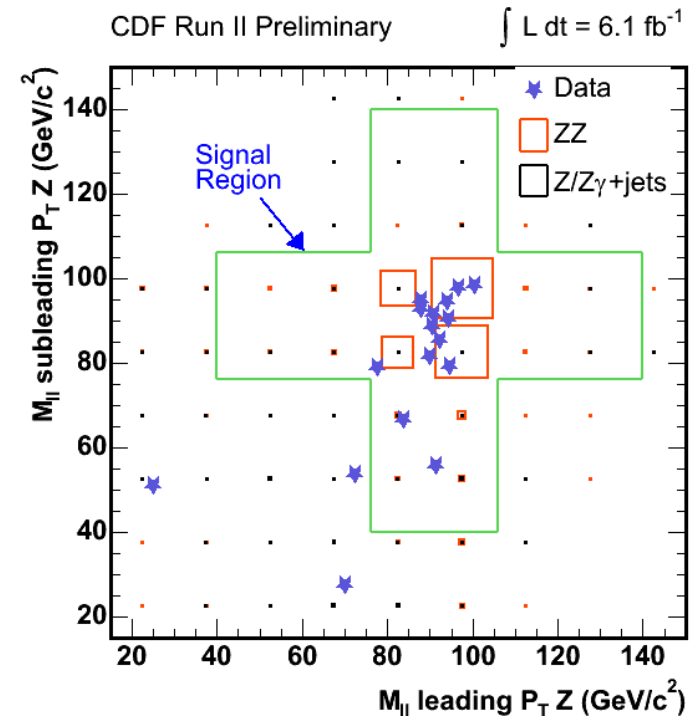
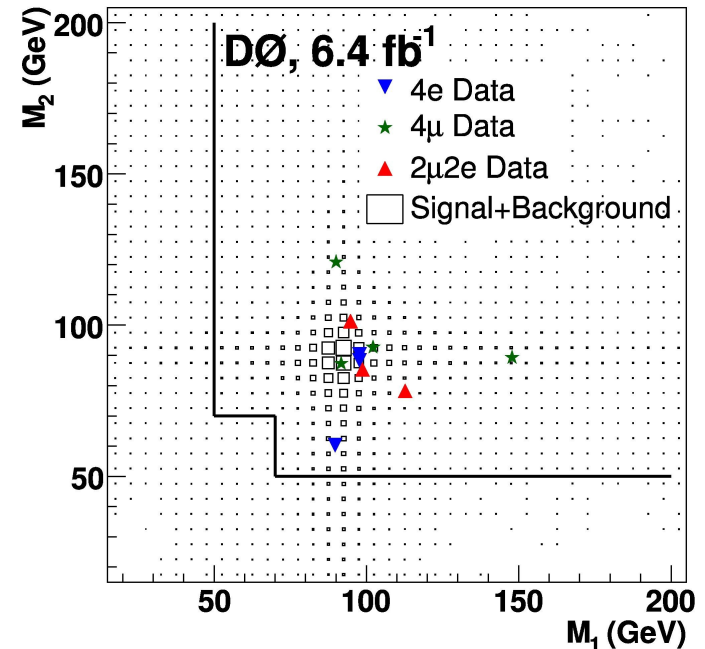
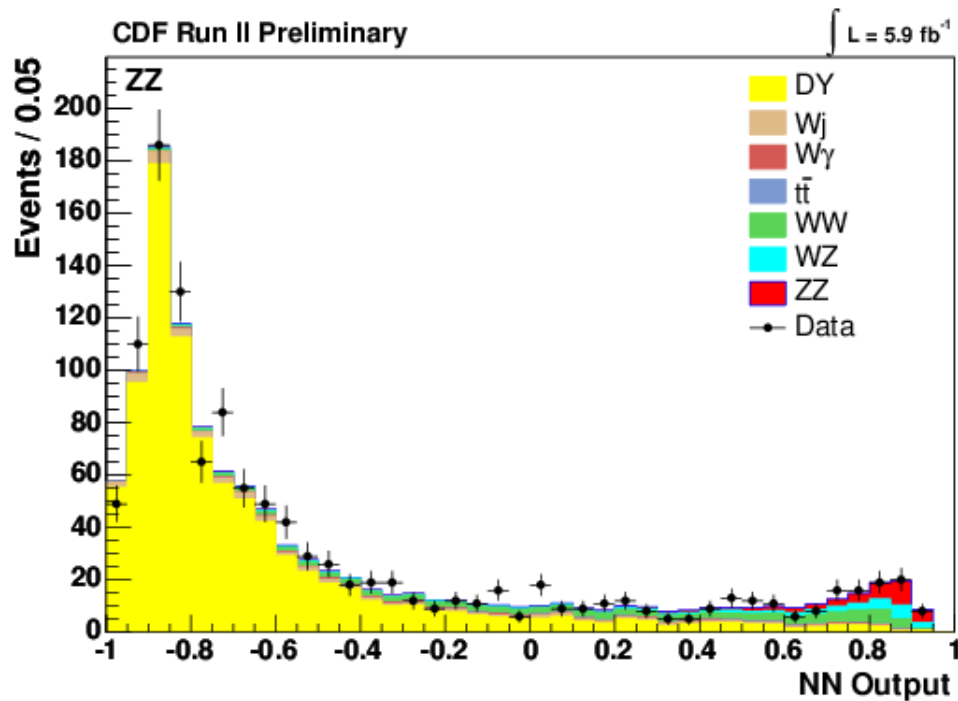
Kanał o najmniejszym przekroju czynnym, $\sim 1\text{pb}$ (poza VH):

$$D0 (4l): 1.26^{+0.47}_{-0.37}(\text{stat}) \pm 0.11(\text{syst}) \pm 0.08(\text{lumi})$$

$$CDF (4l): 2.0 \pm 0.58(\text{stat}) \pm 0.32(\text{syst}) \pm 0.12(\text{lumi})$$

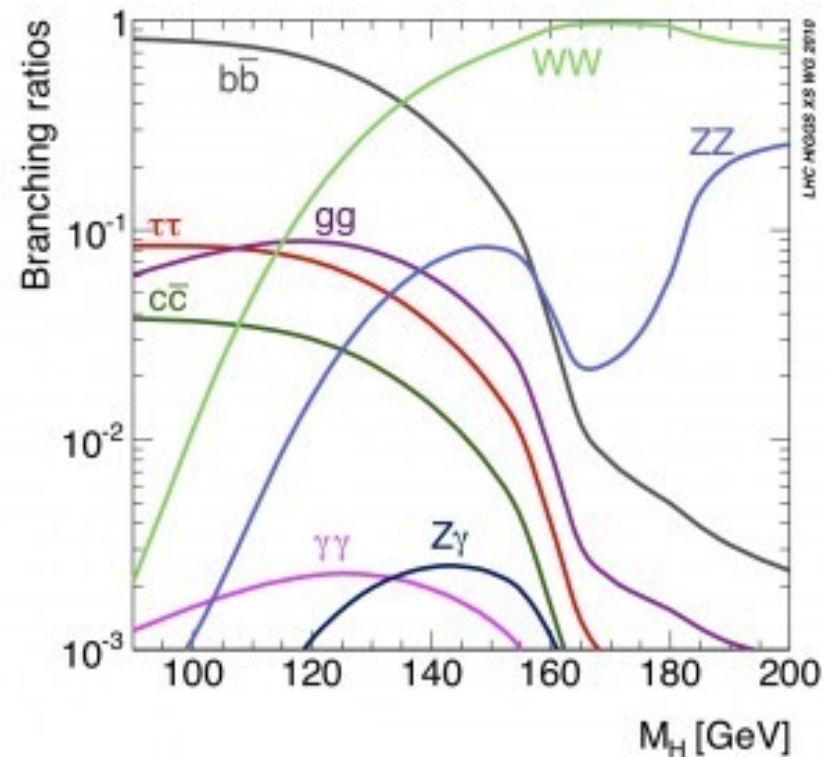
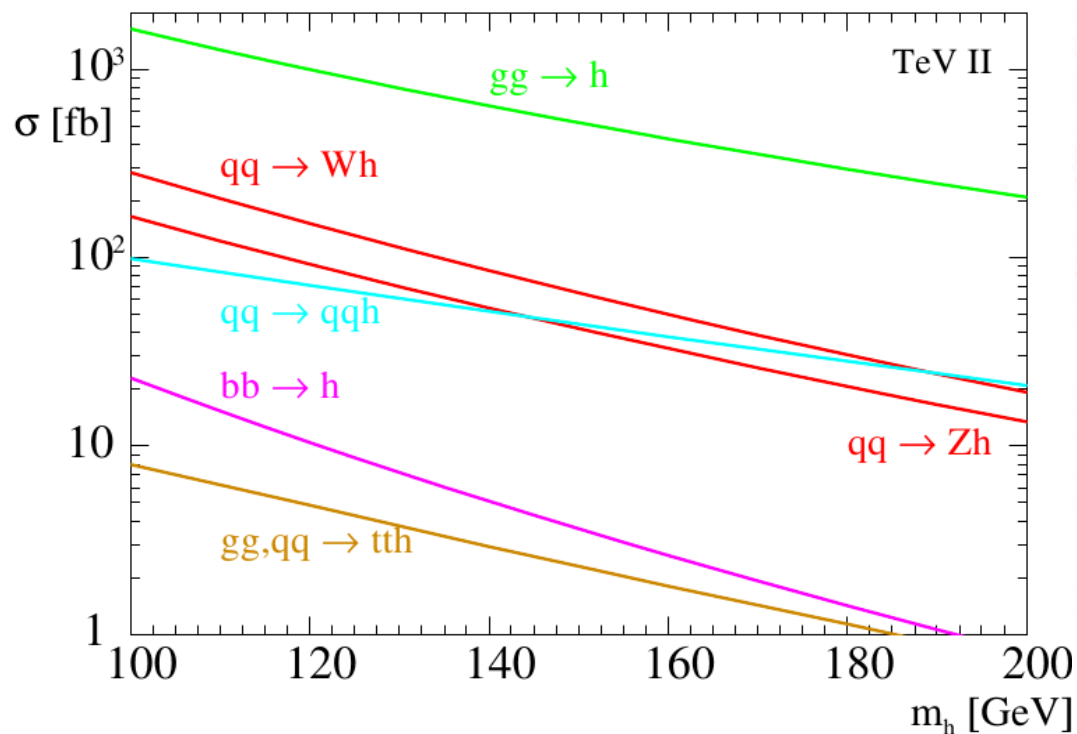
$$CDF (ll\nu\nu): 1.45^{+0.45}_{-0.42}(\text{stat})^{+0.41}_{-0.3}(\text{syst})$$

$$\text{Przewidywanie MS: } 1.21^{+0.05}_{-0.06} \text{ pb}$$

Higgs

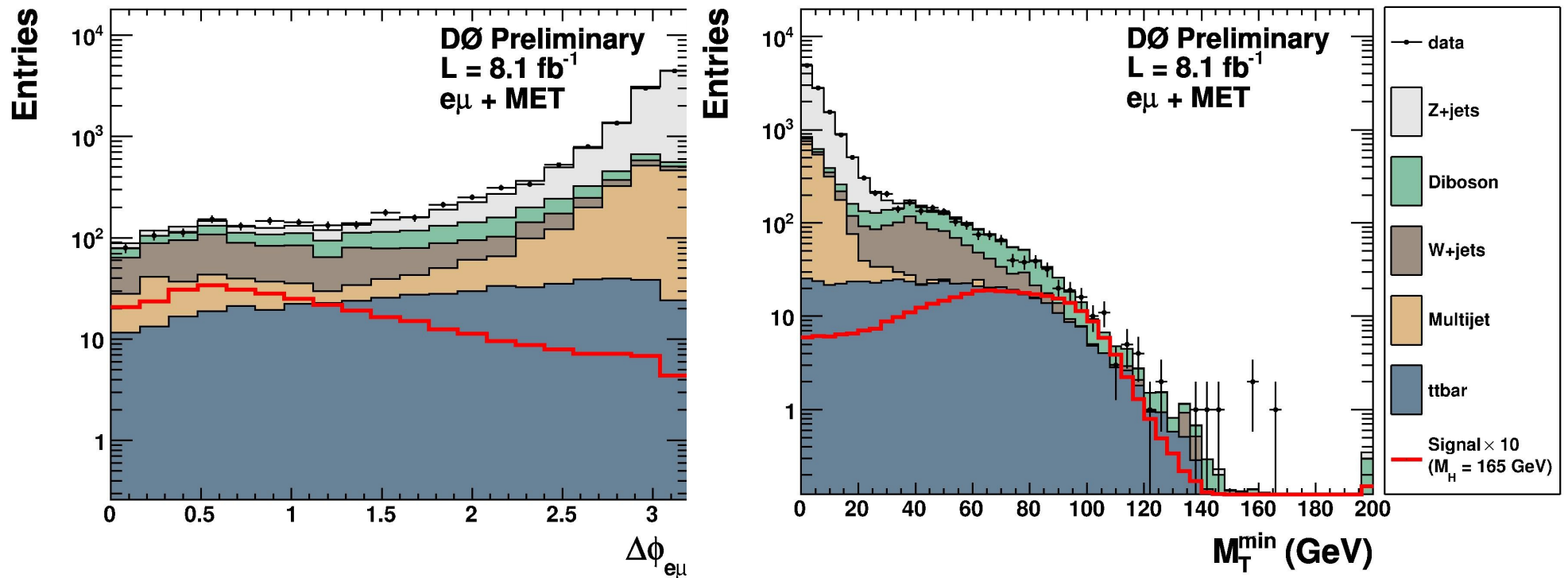
Higgs w Tevatronie?

- Główny kanał produkcji – fuzja gluonowa, produkcja stowarzyszona

- Dla niskich mas – bb (trudne), $\gamma\gamma$ i $\tau\tau$ oraz WW
- Wysokie masy – WW , uzupełniany przez ZZ

$H \rightarrow WW$ (D0)

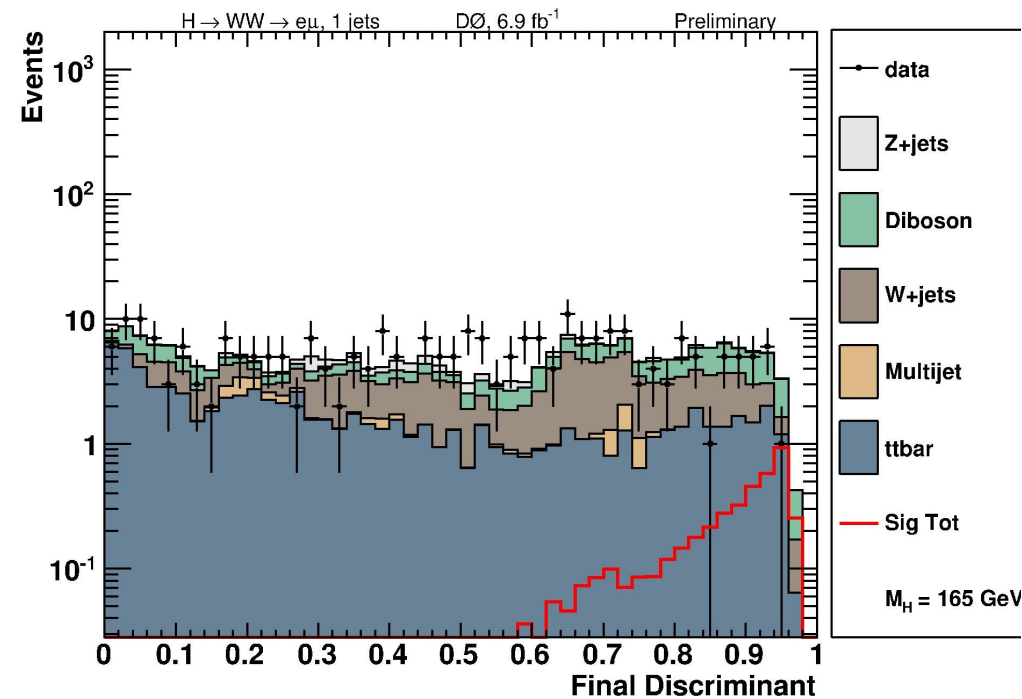
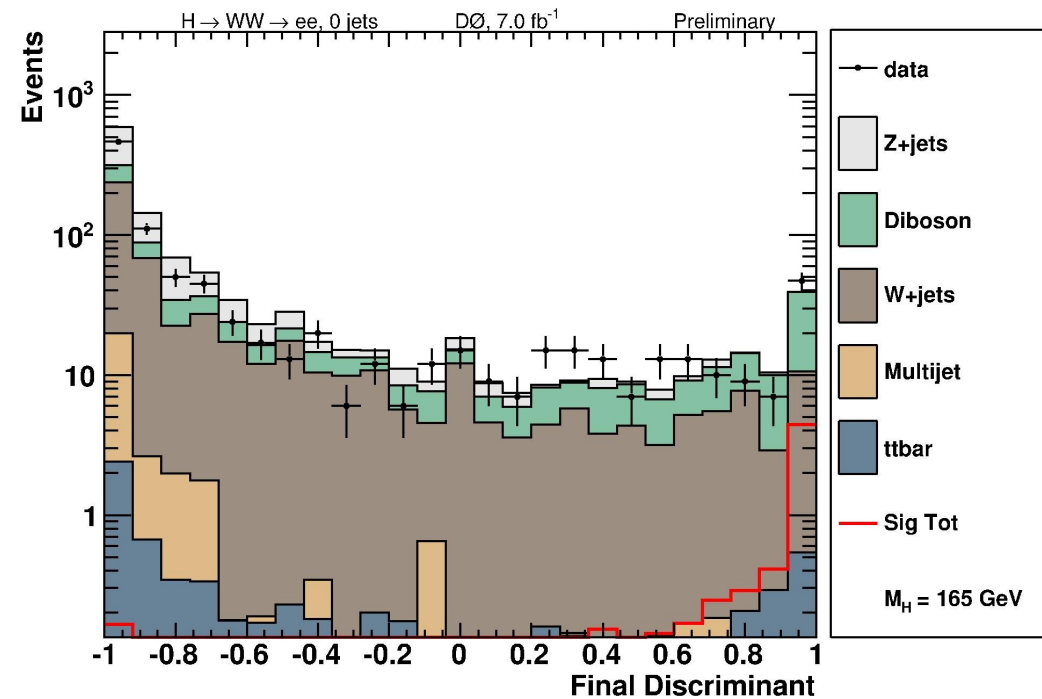

3 etapowa analiza:

D0 Note 6219-CONF

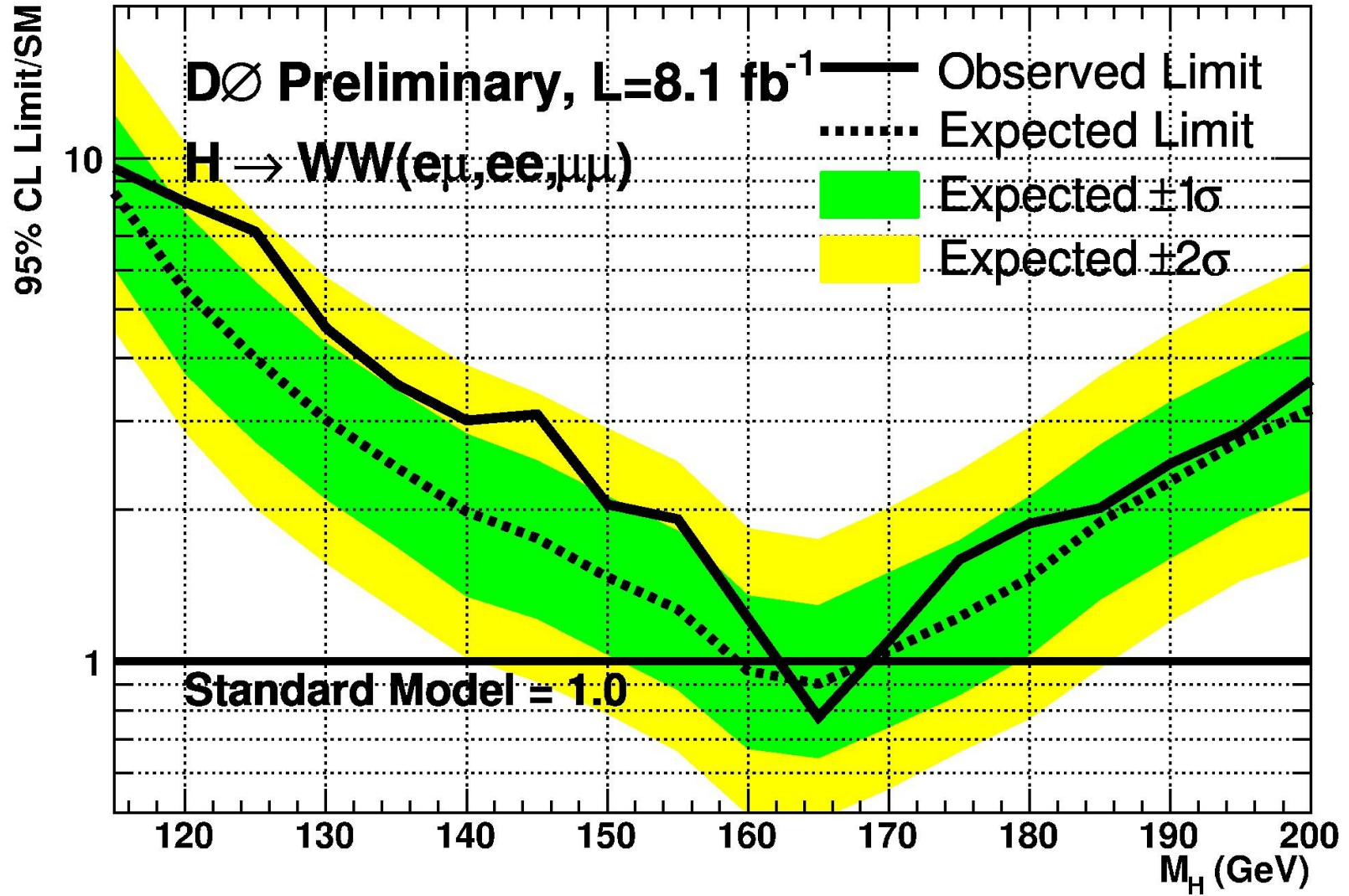
1. Preselekcja (np tryger, $p_T l$)
2. Selekcja BDT (Boosted Decision Tree)
3. Końcowa selekcja BDT z wyłączeniem problematycznych regionów

$H \rightarrow WW$ (D0)

- Dla przypadków "0 jet" problem z modelowaniem fałszywych leptonów (kanały ee, $\mu\mu$) w tle Z+jets
  - Wymaganie BDT > -0.75

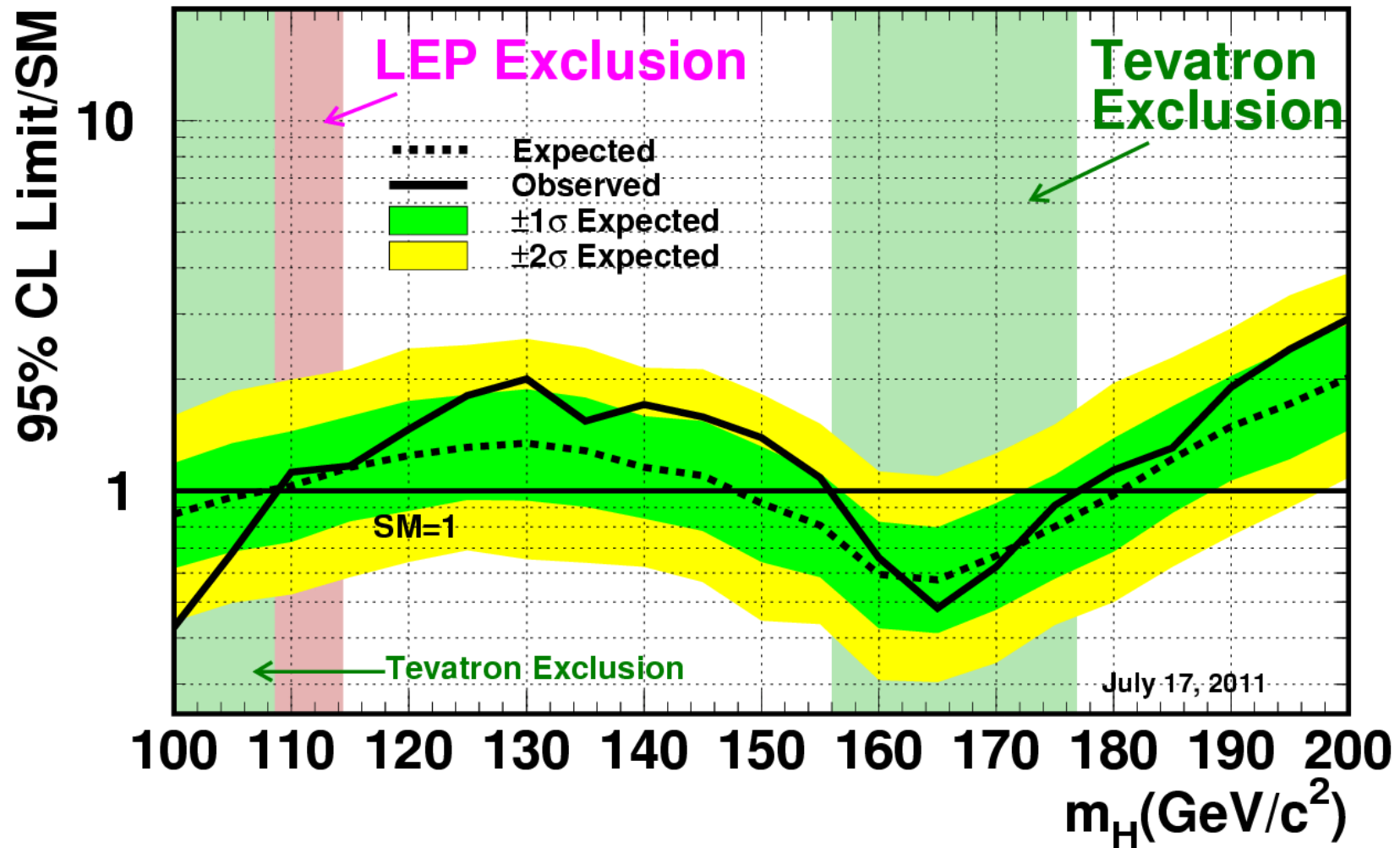
$H \rightarrow WW$ (D0)

Tevatron – podsumowanie wyników Higgsa (CDF + D0)

Tevatron Run II Preliminary, $L \leq 8.6 \text{ fb}^{-1}$

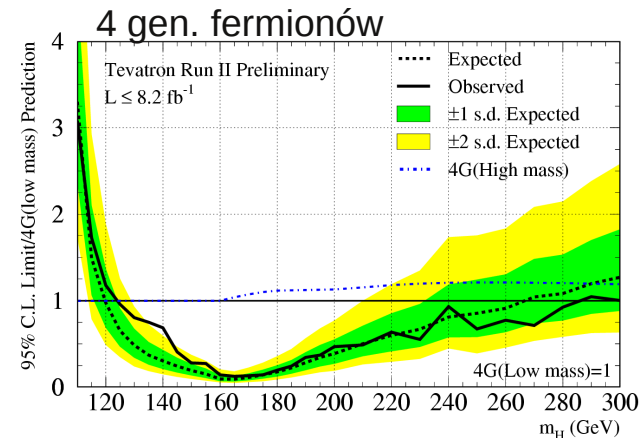
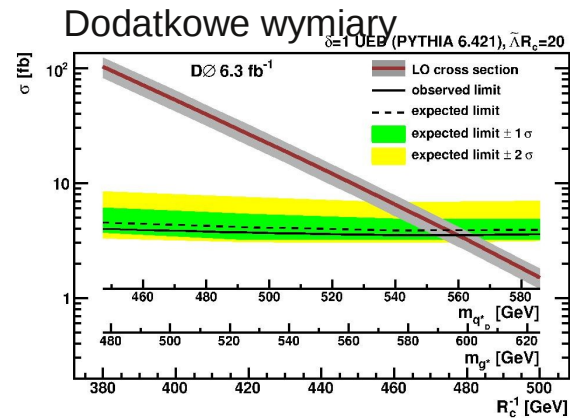
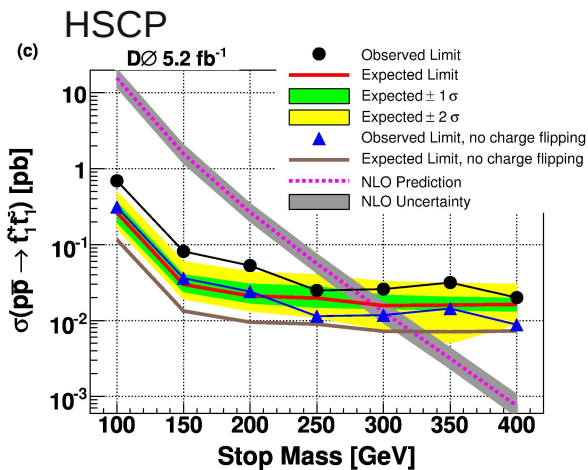

"Nowa" fizyka

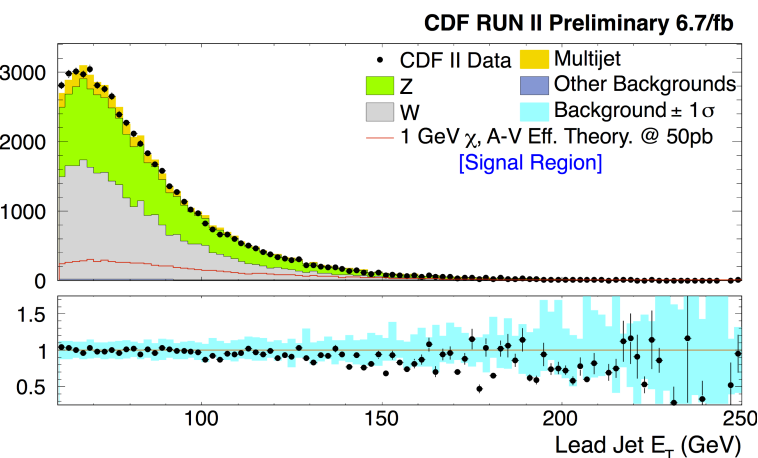
„315 Physicists Report Failure In Search for Supersymmetry“

The New York Times
5 stycznia 1993

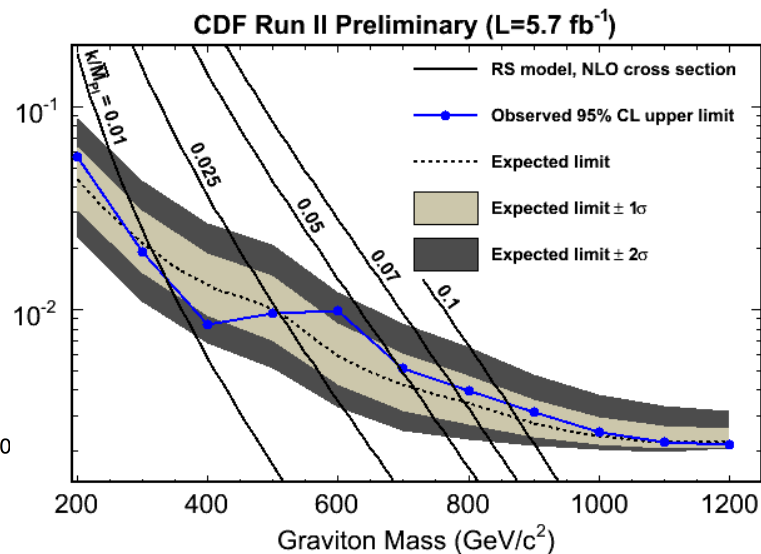
Poszukiwania nowej fizyki

Poszukiwanie ciemnej materii

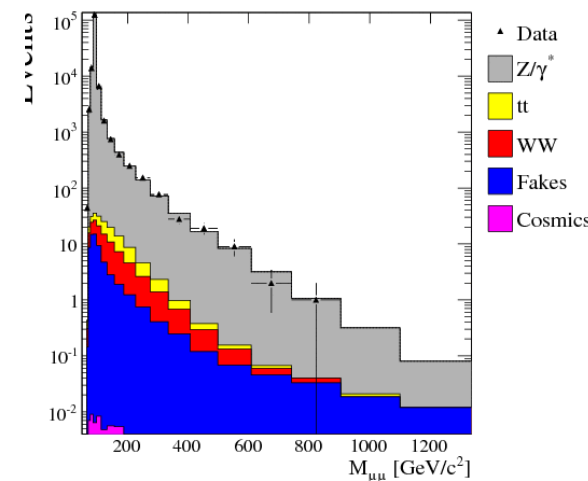

Grawitony

Poszukiwanie Z'

CDF Run II Preliminary 4.6 fb⁻¹

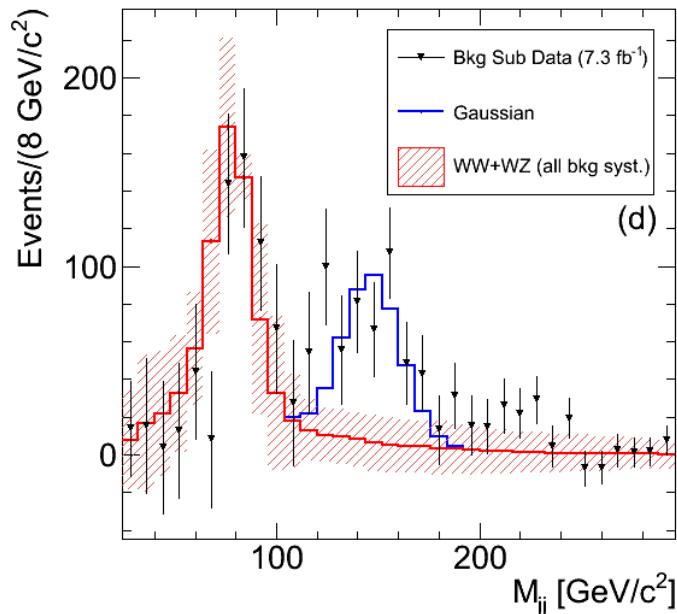
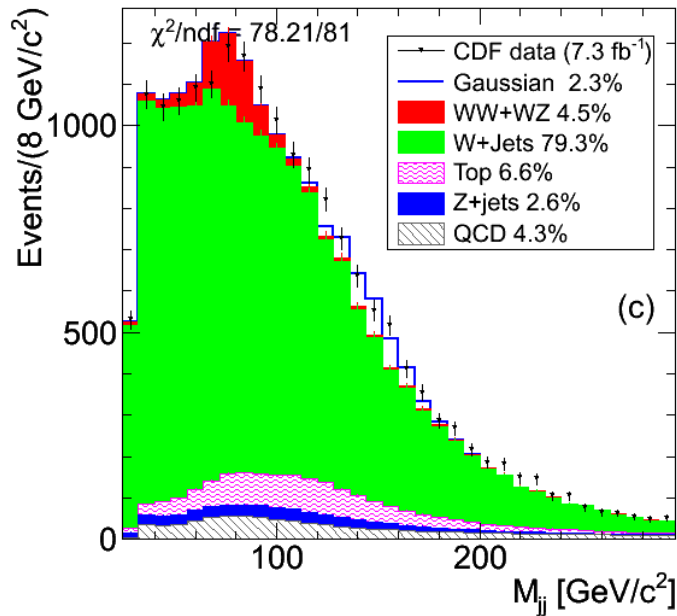

...oraz mnóstwo innych

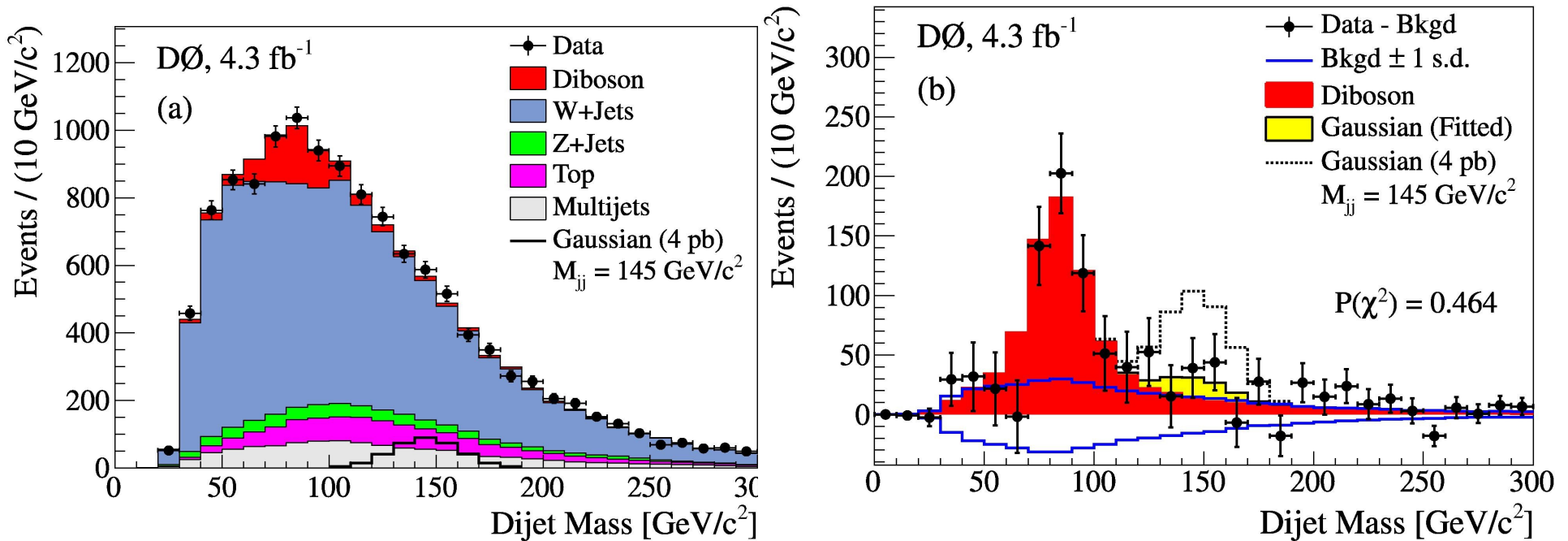
*Im bardziej Puchatek zagłądał do środka,
tym bardziej Prosiaczka tam nie było.*

W+jj w CDF

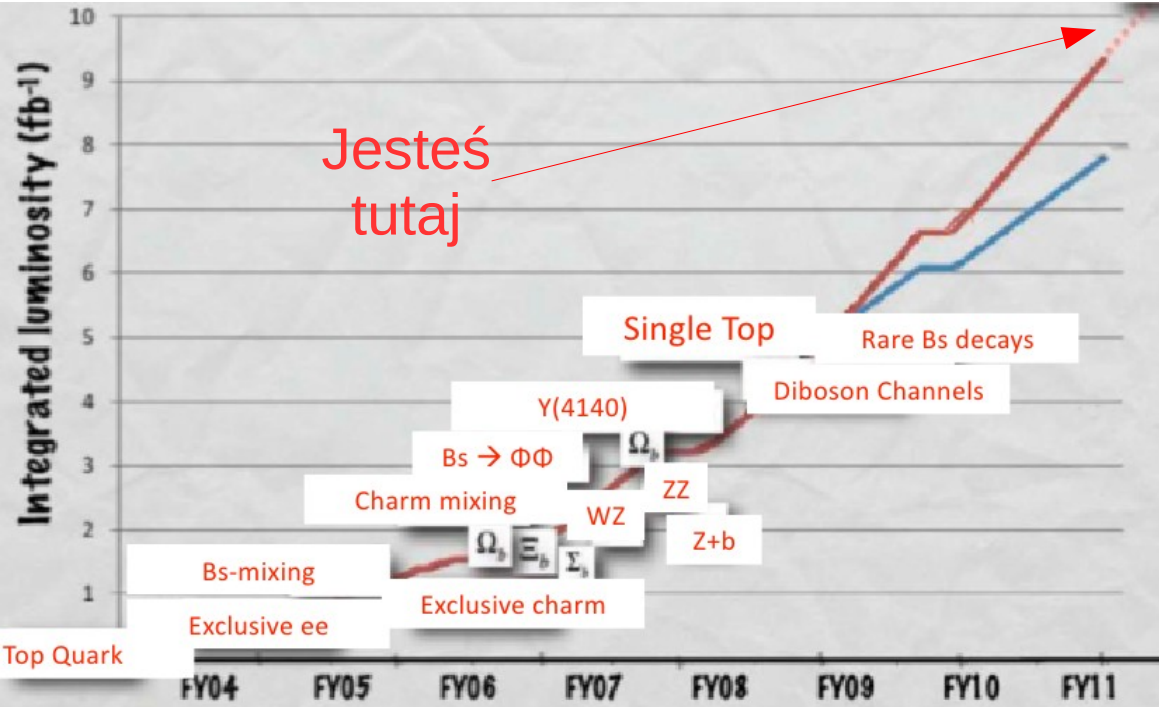
- Efekt 4.1σ widoczny w rozkładzie masy dwóch dżetów dla selekcji W+2dżety (izolowany lepton o $p_T > 20$ GeV, masa poprzeczna $m_T > 30$ GeV)
- Nadwyżka 156 ± 42 (kanał elektronowy), 97 ± 38 (kanał mionowy) $\rightarrow$ przekrój czynny na poziomie 4 pb, ~ 300 razy większy, niż przewidywany dla stowarzyszonej produkcji Higgosa (WH)
- http://www-cdf.fnal.gov/physics/ewk/2011/wjj/7_3.html oraz PRL 106, 171801 (2011)

W+jj w D0

- Analiza CDF dokładnie powtórzona przez D0 – ta sama przestrzeń fazowa, to samo modelowanie tła
- Wynik D0 zgodny z MS
- Dla $M_{jj} = 145 \text{ GeV}$ wykluczenie $\sigma > 1.9 \text{ pb}$ @95%CL

Zamiast podsumowania

- D0 - uaktualnienia analiz (dla większej świetlności) zwykle publikowane jako noty (publiczne) lub publikacje konferencyjne.
  - Nowe analizy – publikacje recenzowane (np w Physical Review)
- D0: 250 publikacji (bez konferencyjnych oraz not), w tym:
  - analizy powyżej 6fb⁻¹–15 publikacji, >7fb⁻¹–9, >8fb⁻¹–4, >9fb⁻¹–1
- **Doskonale zrozumiane detektory, dużo dostępnych danych. Jednocześnie coraz mniej ludzi. Czy będziemy słyszeć jeszcze o Tevatronie?**